

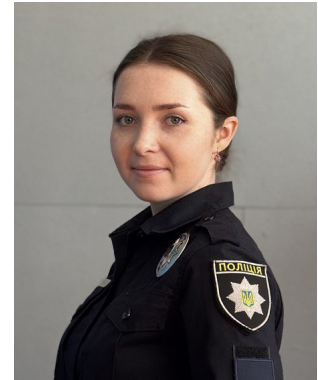
УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2025-2-14-5>**Груздь Олександр Іванович,**

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу
та криміналістики факультету № 1
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0370-3791>

Козачок Єлизавета Валеріївна,

дізнавач сектору дізнання відділення поліції № 2, лейтенант поліції
(Вознесенське районне управління поліції ГУНП
в Миколаївській області, м. Вознесенськ)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4154-551X>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОГО

У статті розкрито сутність процесу допиту неповнолітнього як однієї з найчутливіших слідчих дій у кримінальному провадженні, визначено його специфічні психологічні та правові особливості. На основі аналізу чинного кримінального процесуального законодавства України та рекомендацій міжнародних організацій досліджено ключові проблеми захисту прав дитини під час допиту, зокрема ризики вторинної травматизації та маніпуляції свідченнями. Установлено, що застосування структурованих інтерв'ю, використання візуальних підказок і медіаінструментів сприяє підвищенню достовірності показань і зниженню стресу в неповнолітніх.

Ключові слова: слідчі (розшукові) дії, дружнє до дитини правосуддя, кримінальне провадження, тактика допиту, «Зелена кімната», модель «Барнакус».

Постановка проблеми. Допит неповнолітніх є важливим елементом правозастосування, адже від його правильності й ефективності залежить не лише встановлення істини в конкретному кримінальному провадженні, а й захист прав дитини як особливо вразливої категорії громадян. У сучасних умовах, коли права людини та гуманізація правосуддя є пріоритетами для України, питання проведення допиту неповнолітніх набуває особливої актуальності. Україна, як учасниця Конвенції ООН про права дитини, зобов'язана дотримуватись принципів найкращих інтересів дитини, що передбачає особливий підхід до проведення слідчих (розшукових) дій за участю неповнолітніх, з урахуванням їхніх психологічних і вікових особливостей. Саме тому 1 червня 2023 р. було запроваджено пілотний проєкт щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність (наказ № 150/445/2077/5/187) [1]. Зазначені стандарти сприяють здійсненню досудового розслідування з урахуванням найкращих інтересів неповнолітніх і врахування практики та методики роботи з ними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останніми роками вітчизняні та зарубіжні вчені активно досліджують особливості допиту неповнолітніх у кримінальному процесі, наголошують на потребі врахування їхніх вікових, психологічних і соціальних характеристик.

Дисертаційна праця О. Г. Бабенко «Досудове розслідування щодо неповнолітнього підозрюваного» є комплексним дослідженням, присвяченим особливостям проведення окремих процесуальних і слідчих (розшукових) дій щодо неповнолітнього підозрюваного, зокрема й в умовах правового режиму воєнного стану.

У роботі І. В. Ольшецького «Криміналістичні технології опитування вразливих категорій свідків» автор розробляє класифікацію «вразливих» свідків (діти, особи з інвалідністю, жертви торгівлі людьми) і описує методики їх допиту з урахуванням психологічних бар'єрів. Особливу увагу приділено технікам зниження стресу (створення комфортного фізичного середовища, використання візуальних підказок) і захисту прав свідка під час протоколювання.

Г. М. Степанова розглядає допит потерпілих-дітей як окремий різновид слідчої дії. Її дослідження ґрунтуються на аналізі понад 80 протоколів із практики поліції та судів, виявляє типові помилки (нехтування віковими особливостями, застосування стандартизованих форм замість індивідуалізації) і пропонує адаптовану схему складання запитань.

І. В. Гловюк присвячує окремий розділ проблематиці допиту в цифровому середовищі, зокрема допиту через відеозв'язок, збиранню «екранних свідчень». Автор демонструє, як інтеграція цифрових доказів із

класичними методами (опитування, ДНК, відбитки) формує комбіновані стратегії ідентифікації свідків, неповнолітніх також.

Метою статті є проведення глибокого аналізу та систематизації окремих процесуально-психологічних, правових і методичних аспектів допиту неповнолітніх у кримінальному провадженні з урахуванням їхніх вікових особливостей і вимог сучасної практики.

Виклад основного матеріалу. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх є особливою формою досудового розслідування, яка вимагає від органів досудового розслідування, прокурора та суду особливого порядку виконання всіх слідчих (розшукових) і процесуальних дій. Через неповнолітній вік, несформовану психіку та відсутність життєвого досвіду діти є вкрай вразливими під час досудового розслідування, тому потребують особливого ставлення та процедури проведення кримінального процесу.

Погодисьмо із думкою О. Г. Бабенко про те, що досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх ґрунтується на загальних принципах судочинства, однак є деякі особливості такого процесу, які відрізняють провадження стосовно дорослих від розслідування щодо неповнолітніх підозрюваних. Серед таких особливостей процесу вчена виділяє подвійне представництво неповнолітнього підозрюваного законним представником і адвокатом [2, с. 90–91]. Окрім представництва, серед додаткових гарантій захисту прав неповнолітньої на стадії досудового розслідування визначають: обмежений перелік запобіжних заходів, скорочений час допиту, спеціальні методики опитування, здійснення слідчих і процесуальних дій спеціально уповноваженими особами.

Однією з найпоширеніших і емоційно затратних для дитини й інших учасників кримінального процесу слідчих (розшукових) дій є допит.

Відповідно до ч. ч. 1 та 2 ст. 226 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря. Допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день [3]. У ч. 1 ст. 490 КПК України зазначено, що допит неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого здійснюється згідно із правилами, передбаченими КПК України, у присутності захисника [4]. Тобто законодавцем встановлено перелік осіб, які обов'язково мають бути присутніми під час допиту неповнолітнього, та встановлено обмеження щодо тривалості.

Варто зауважити, що у КПК України зазначено спеціалізацію слідчого та дільничача, які уповноважені керівником органу досудового розслідування на здійснення досудових розслідувань щодо неповнолітніх (ч. 1 ст. 484 КПК України), що підкреслює важливість міжнародного стандарту, зазначеного у правилі 12 «Пекінських правил» про те, що для виконання своїх функцій найкращим чином поліцейські, які часто або суто опікуються неповнолітніми або які переважно відповідають за запобігання злочинності неповнолітніх, повинні пройти спеціальний інструктаж і підготовку [4].

У наказі «Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність» законодавцем ужито такі поняття, як «ювенальний слідчий», «дільничач», «прокурор», під якими розуміють слідчого, дільничача органів Національної

поліції, уповноважених на здійснення досудового розслідування та дільничача, прокурора, уповноваженого на здійснення процесуального керівництва у кримінальних провадженнях за участю неповнолітніх [1]. Зазначений нормативно-правовий акт є вкрай важливим, оскільки суб'єкти, уповноважені на здійснення кримінального провадження за участю дітей, мають бути кваліфікованими фахівцями з даного напрямку.

Ми переконані, що під час розслідування кримінального провадження за участю неповнолітнього мають бути залучені слідчі, які матимуть спеціальні навички роботи з дітьми, спокійний і врівноважений характер. Уважаємо, що слідчі, які мають великий досвід у розслідуванні злочинів за участі повнолітніх, не завжди можуть бути гарними ювенальними слідчими.

Окрім цього, у п. 3.1 наказу «Про особливості виконання функцій прокуратури з питань захисту інтересів дітей та протидії насильству» зазначено, що безпосереднє виконання функцій прокуратури щодо захисту інтересів дітей і протидії насильству необхідно доручати прокурорам, які мають високі моральні, ділові та професійні якості (ювенальні прокурори). Цим наказом рекомендується ювенальним прокурорам у найкоротший строк проходити навчання за спеціалізацією у Тренінговому центрі прокурорів України або його регіональних відділеннях з отриманням документа про проходження спеціального навчання [5]. Завдання ювенального прокурора має полягати в тому, щоб дотримуватись захисту прав дитини, яка тим чи іншим чином потрапила у сферу кримінального судочинства, під час усіх необхідних стадій кримінального процесу. Це дуже важлива й соціально відповідальна посада, яка має на меті створення безпечного середовища для дітей, а також справедливого правосуддя для всіх учасників процесу.

Важливо зазначити, що у КПК України також передбачено можливість здійснення кримінального провадження стосовно неповнолітніх спеціальним суддею (ч. 14 ст. 31 КПК України). Відмітимо, що в контексті здійснюваного нами дослідження участь слідчого судді під час допиту неповнолітнього можлива в порядку ст. 225 КПК України.

На нашу думку, ювенальний суддя – це суддя, який розглядає кримінальні провадження за участю неповнолітніх. Він зобов'язаний ухвалювати рішення, які відповідають його найкращим інтересам. Суддя має забезпечувати справедливе судочинство, зокрема, застосування до неповнолітніх спеціальних виховних заходів, а не лише каральних санкцій.

Наголосимо на тому, що поняття «ювенальний» слідчий, прокурор чи суддя у КПК не передбачено, там наголошується тільки на спеціалізації «у провадженнях за участю неповнолітніх», проте міжвідомчі нормативно-правові акти розкривають зазначені дефініції, що повною мірою відповідає міжнародним стандартам у сфері захисту неповнолітніх.

І. В. Ольшакський стверджує, що коли ювенальний суддя, прокурор і слідчий є представниками органів державної влади, яких вона в межах закріплених функцій уповноважує на захист прав і свобод дітей, адвокатська діяльність являє собою незалежну професійну діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги будь-якому клієнту (неповнолітньому також) [6, с. 51]. Тому до адвоката, як і до лікаря, необхідно звертатися вчасно, що буде запорукою належного захисту, представництва чи

надання інших видів правової допомоги в усіх видах судочинства. Але це не стосується неповнолітнього, який потрапив у конфлікт із законом, оскільки держава гарантує такій особі обов'язкову участь захисника [6, с. 51].

Обґрунтовуючи свою думку стосовно необхідності запровадження у КПК України спеціалізації ювенальних адвокатів, О. Г. Литвиненко стверджує, що Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги доречно буде закріпити конкретних адвокатів за спеціальністю для захисту прав неповнолітніх підозрюваних, як це відбувається в органах слідства та суду. На думку вченої, це могло б покращити ефективність діяльності захисника під час захисту прав неповнолітніх. Адвокат, «закріплений» за захистом прав неповнолітніх, здійснював би захист лише у провадженнях щодо осіб, які не досягли 18 років, вивчав би специфіку психології їхньої поведінки, знаходив би підхід до кожного підзахисного та ретельно застосовував би всі особливості кримінального процесуального законодавства [7, с. 83]. Варто погодитись із зазначеним, оскільки адвокат є обов'язковим учасником будь-якого кримінального процесу за участю неповнолітнього, саме тому він має бути обізнаний у сфері дитячої психології і мати навички спілкування з дітьми. Його завдання – захищати права дитини, надавати правову допомогу, а також представляти інтереси неповнолітнього під час досудового розслідування і в суді. Адвокат також контролює, щоб усі дії щодо дитини відбувалися в межах закону й не порушували її прав.

Зазначені учасники кримінального провадження мають працювати у взаємодії, щоб забезпечити справедливий і гуманний процес щодо неповнолітніх, з урахуванням їхніх вікових особливостей і соціальної вразливості. Суто у спільній співпраці зазначених уповноважених осіб можна досягти захисту найкращих інтересів неповнолітніх, які потрапили у сферу кримінального судочинства в тому чи іншому статусі.

Під час дослідження особливостей проведення допиту неповнолітнього, окрім зазначених обов'язкових учасників, варто звернути увагу на методику проведення такої слідчої (розшукової) дії.

Так, П. І. Пархоменко зазначає, що для правосуддя, дружнього до дитини, категорія «опитування» є універсальною та більш дружньою порівняно з «допитом», навіть за назвою буде орієнтувати осіб, які працюють із дітьми, до більш дружнього поводження з останніми [8, с. 155]. На нашу думку, зазначене формулювання використовується для того, щоб не травмувати дитину процесуальними термінами. Проте травматизація дитини може бути спричинена й навколишньою обстановкою, у якій перебуває неповнолітній.

У цьому контексті позитивним є ухвалення наказу «Про запровадження та реалізацію пілотного проєкту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність», у п. 36 якого говориться про необхідність проведення слідчих (процесуальних) дій не лише за місцем здійснення досудового розслідування, зокрема в умовах, дружніх до дитини, за:

- а) методикою «Зелена кімната»;
- б) у спеціально облаштованому приміщенні;
- в) в іншому місці, за погодженням особи, яка бере участь у слідчій дії;
- г) на базі спеціально облаштованих приміщень центрів із надання безоплатної правничої допомоги;
- г) у приміщенні органу досудового розслідування, дізнання, прокуратури [1].

Зазначеним пілотним проєктом пропонується широкий перелік місць, які будуть дружніми для дитини, яка потрапила у сферу кримінального судочинства.

У ч. 1 ст. 35 Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства зазначаються особливості процедури опитування неповнолітніх. Зокрема щодо необхідності проведення опитувань дитини: без необґрунтованої затримки, відразу після повідомлення фактів компетентним органам; якщо це необхідно, у спеціально обладнаному та облаштованому для цих цілей приміщенні; особою, спеціально підготовленою для цих цілей; тими самими особами, якщо це можливо та де це доцільно; у якомога меншій кількості, наскільки це є вкрай необхідним для цілей кримінального провадження; за участю законного представника або інших дорослих, з яким їй буде комфортно [9]. Саме зазначені Стандарти мають бути імplementовані в національне кримінальне процесуальне законодавство, що зменшить перебування дитини у кримінальному процесуальному просторі. Міжнародні стандарти захисту прав неповнолітніх наголошують на мінімізації повторних опитувань дитини, здійсненні таких опитувань у спеціально облаштованих кімнатах. Зазначені стандарти створені для того, щоб дитина в конфлікті чи контакті із законом почувала себе комфортно та не піддавалась повторній травматизації. Альтернативою класичному проведенню слідчих (розшукових) дій за участю дитини в кабінеті слідчого є використання методики «Зелена кімната» або моделі «Барнакус».

Методика «Зелена кімната» може застосовуватись слідчими та ювенальними поліцейськими для проведення інтерв'ювання (допиту/опитування) дитини з урахуванням її вікових і психологічних особливостей в умовах, що мінімізують і не допускають повторної травматизації психіки дитини. Метою методики «Зелена кімната» є отримання достовірних показань дитини під час проведення її допиту/опитування в умовах мінімізації та недопущення повторної травматизації її психіки [11, с. 10]. Проте, на наш погляд, головним у цій методиці є дружнє ставлення до дитини, відсутність страху бути непочутим, можливість отримати підтримку.

На думку О. Ю. Хахуцяк, головною метою створення і функціонування таких кімнат є соціальний і правовий захист дітей, виявлення та документування правопорушень, скоєних дітьми чи проти них; запобігання повторній травматизації психіки дитини під час слідчих і процесуальних дій за допомогою спеціальних методик, створення психологічно комфортної атмосфери, технічного оснащення, що дозволяє коректно вести відеозапис допиту та надалі використовувати його для ведення слідства без здійснення повторних допитів [11, с. 272]. Автором слушно зазначено можливість застосування відеозапису під час допиту дитини, оскільки надалі це мінімізує проведення повторних допитів у суді, а результати аналізу відеозапису дозволять працювати з показаннями в будь-який зручний для слідчого час. Окрім класичних учасників кримінального процесу – слідчого, прокурора та слідчого судді, відеозапис є досить важливим для психолога під час проведення судових експертиз, оскільки аналіз відео надає можливість опрацювати міміку та жести неповнолітнього та зробити висновок про те, чи правду говорить допитуваний, у якому психологічному стані він перебуває, що є вкрай важливим під час розслідування кримінальних правопорушень за участю дітей.

Методика «Зелена кімната» може бути застосована у взаємодії з дітьми різних процесуальних статусів, а саме: потерпілими; свідками; підозрюваними; обвинуваченими;

дитиною, яка не досягла віку кримінальної відповідальності / дитиною щодо якої розглядається питання про застосування примусових заходів виховного характеру [11, с. 8]. Зазначена методика насамперед спрямована на: дружнє ставлення до дитини, незалежно від її процесуального, сімейного чи соціального статусу; налагодження контакту з дитиною; отримання показань, у зв'язку з якими вона опинилась у сфері кримінального судочинства.

На відміну від методики «Зелена кімната», модель «Барнахус» застосовується суто до неповнолітніх у статусі потерпілих або свідків, оскільки охоплює більш розширений перелік механізмів і процедур роботи з дитиною, зокрема таких, як медичне освідчування, психологічна підтримка та здійснення процесуальних дій у спеціально облаштованих приміщеннях.

Ключовою метою моделі «Барнахус» визначено об'єднання всіх служб і органів, задіяних до реагування на виявлені факти насильства та жорстокого поводження з дітьми, щоб забезпечити скоординовану відповідь. Уважається, що така скоординована реакція зменшить навантаження на дитину під час участі у кримінальному процесі, підвищить якість розслідувань і, можливо, приведе до зростання числа розкритих справ і винесених злочинців вироків. Інша не менш важлива мета – забезпечити дітям та їхнім сім'ям необхідну підтримку [12, с. 8]. Тобто зазначена модель спрямована на комплексну роботу з дітьми, які постраждали від злочину, та спрямована на надання таких видів допомоги, як психологічна, медична та правнича, що є дуже зручним і ефективним.

Варто зазначити, що у КПК України процесуально не регламентовано застосування методики «Зелена кімната» чи використання моделі «Барнахус», проте іноді це є предметом обговорення в судах.

Так, у рішенні Верховного Суду колеції суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду сторона захисту стверджувала, що допит дітей проводився в нічний час із порушенням методики допиту неповнолітніх дітей «Зелена кімната». Суд зазначив, що посилення захисника на те, що допит малолітніх проводився без урахування методики допиту цієї категорії осіб «Зелена кімната» є безпідставними. Опитування в «Зеленій кімнаті» становить собою лише спеціальний спосіб проведення допиту чи опитування, результатом якого мають стати відомості, що містяться в показаннях особи, яку опитують, а сама методика має суто методичний характер, тому істотних порушень вимог КПК не допущено [25].

Аналогічне обґрунтування було надано й у постанові Верховного Суду колеції суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 17 січня 2023 р. [13]. Відмітимо, що в зазначених рішеннях мова йде про відсутність істотних порушень саме норм Кримінального процесуального кодексу України, у яких не регламентовано обов'язковість допиту дітей за методикою «Зелена кімната». Однак під час роботи з неповнолітніми варто дотримуватись вимог Міжнародних стандартів захисту прав та інтересів дітей, які закріплюють за правосуддям доброзичливе ставлення до дитини, незалежно від того, хто вона і що вчинила, незалежно від її процесуального статусу. Зазначені особливості слугують найкращим інтересам дитини у кримінальному провадженні, саме тому їх дотримання є дуже важливим під час досудового розслідування.

Отже, варто зробити висновок про те, що необхідно внести зміни до нормативно-правових актів, які стосуватимуться процесуальної регламентації здійснення слідчих (розшукових) дій за участі неповнолітніх із використанням альтернативних методик, як-от «Зелена

кімната» чи модель «Барнахус», що сприятиме уникненню оскаржень і найкращим інтересам дитини.

Під час дослідження питання допиту неповнолітнього варто відмітити, що міжнародні стандарти наголошують на мінімізації перебування дитини в органах поліції, кількості допитів тощо. Так, у «Пекінських правилах» установлено, що будь-яку справу неповнолітнього від початку варто вести швидко, без будь-яких непотрібних затримок (правило 20.1) [4].

Згідно з вимогами ст. 23 КПК України щодо безпосереднього дослідження показань, варто погодитись із думкою О. Г. Бабенко щодо доцільності проведення допиту неповнолітнього на досудовому слідстві та здійснення слідчим «подвійної» роботи через повторні показання дитини із травмуванням її несформованої психіки, адже в суді надані підозрюваним показання не будуть ураховані, а підлягатимуть безпосередньому дослідженню судом [2, с. 114].

Варто погодитись із колективом авторів, які стверджують, що процедурами, які можна визнати такими, що сприяють мінімізації допитів, є депонування доказів у порядку ст. 225 КПК України, також зазначено, що неповноліття як підстава для депонування визнається в судовій практиці [14, с. 60].

Таку думку підтримують інші науковці [15], проте вони відзначають, що процедура допиту під час досудового розслідування в судовому засіданні передбачена лише для свідка та потерпілого, пропонують до списку суб'єктів допиту в порядку ст. 225 КПК України внести неповнолітнього підозрюваного. В обґрунтування своєї думки науковці зазначають, що такий порядок отримання показань максимально убезпечить дитину від багатократного допитування, починаючи від стадії досудового розслідування та закінчуючи судовим розглядом, тим самим забезпечить додатковими гарантіями захисту прав [15].

У результаті дослідження досвіду іноземних держав щодо застосування новітніх електронних комунікаційних платформ під час кримінального провадження, зокрема КПК Республіки Казахстан, науковці встановили, що зазначений кримінально-процесуальний закон містить досить широке обґрунтування необхідності депонування свідчень. Серед усіх інших підстав звернено увагу на депонування показань неповнолітнього, з метою запобігання наступним допитам у процесуальному статусі неповнолітніх свідків і потерпілих для відвернення впливу, що спричинятиме травмування їхньої психіки [16, с. 152].

Висновки. У підсумку варто зазначити, що здійснення допиту за участю неповнолітнього є складною слідчою (розшуковою) дією, яка потребує ретельної підготовки та полягає у виборі місця проведення допиту, кола учасників, а також у вжитті заходів для мінімізації таких опитувань.

Саме тому вважаємо за необхідне, з урахуванням найкращих інтересів неповнолітніх, здійснювати допит неповнолітнього в порядку ст. 225 КПК України. Ми переконані, що це забезпечить отримання показань від неповнолітнього підозрюваного слідчим суддею, а надалі збереже ці показання, не буде необхідності в повторних допитах дитини. Проте дуже важливим є внесення змін до ст. 225 КПК України в частині доповнення її змісту такою підставою, як неповнолітній вік особи, а також таким суб'єктом, як неповнолітній підозрюваний. Уважаємо за потрібне передбачити на національному рівні такі зміни, оскільки під час практичної діяльності можуть поставати спірні питання між дотриманням норм кримінального процесуального права й інших нормативно-правових актів, які регламентують провадження щодо неповнолітніх.

Список використаних джерел

1. Про запровадження та реалізацію пілотного проекту щодо імплементації міжнародних стандартів правосуддя, дружнього до дитини, у практичну діяльність : наказ Офісу Генерального прокурора України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики України від 01.06.2023 р. № 150/445/2077/5/187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0150905-23#Text> (дата звернення: 15.01.2025).
2. Бабенко О. Г. Досудове розслідування щодо неповнолітнього підозрюваного : дис. ... докт. філософ. : 081. Маріуполь, 2020. 261 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n696> (дата звернення: 10.02.2025).
4. Мінімальні стандартні правила ООН, які стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»), від 29.11.1985 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211#Text (дата звернення: 10.02.2025).
5. Про особливості виконання функцій прокуратури з питань захисту інтересів дітей та протидії насильству : наказ Офісу Генерального Прокурора від 04.11.2020 р. № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0509905-20#Text> (дата звернення: 03.03.2025).
6. Ольшакський І. В. Ювенальна юстиція: проблеми законодавчого врегулювання її органів в Україні (ювенальний суддя, прокурор, слідчий, адвокат). *Правова держава*. 2020. № 37. С. 45–56.
7. Литвиненко О. Г. Досудове розслідування щодо неповнолітнього підозрюваного : монографія. Київ : ВД «Дакор», 2023. 220 с.
8. Пархоменко П. І. Правові основи та механізми опитування дитини як елемент правосуддя, дружнього до дитини. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 1. С. 153–159.
9. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text (дата звернення: 10.03.2025).
10. Методичні рекомендації щодо організації роботи з дітьми за методикою «Зелена кімната» для слідчих та ювенальних поліцейських. Київ, 2021. 48 с.
11. Хахуцяк О. Ю., Степанова Г. М. «Зелена кімната» в Україні. *Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 28 травня 2021 р. / редкол. : В. В. Черней та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 271–272.
12. Модель «Барнахус»: Загальна характеристика і впровадження в Україні. *Збірка матеріалів із впровадження моделі «Барнахус» в Україні*. 49 с. URL: https://www.unicef.org/ukraine/media/20941/file/BARNAHUS_web.pdf (дата звернення: 02.11.2024).
13. Постанова Верховного Суду колегії суддів Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 17.01.2023 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108526645> <https://www.hsa.org.ua/blog/ci-mozna-vvazati-nedopustimimi-dokazi-urazi-iakshho-ne-bulo-zastovano-metodiku-zelena-kimnata-pri-dopiti-ditini> (дата звернення: 17.04.2025).
14. Гловюк І. В., Дроздов О. М., Мельченко В. І. Міжнародні стандарти опитування дітей-жертв і дітей-свідків та національне законодавство і практика: питання кореляції у кримінальному провадженні. *Право України*. 2022. № 12. С. 53–75.
15. Литвиненко О. Г., Груздь О. І., Ємельянов Р. О. Окремі питання депонування показань неповнолітніх. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. Вип. 4 (51). С. 123–128.
16. Швець О. А., Канцір В. С., Палюх А. І. Застосування новітніх електронних комунікаційних платформ під час кримінального провадження: досвід окремих держав. *Право.ua*. 2020. № 3. С. 147–154.

References

1. Ofis Heneralnoho prokurora Ukrainy, Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy, Ministerstvo yustytzii Ukrainy, & Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy (2023, June 1). Pro zaprovadzhenia ta realizatsiiu pilotnoho proiektu shchodo implemetatsii mizhnarodnykh standartiv pravosuiddia, druzhnogo do dytyny, u praktychnu dialnist [On implementation of child-friendly justice standards in practice]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0150905-23#Text> [in Ukrainian].
2. Babenko, O. H. (2020). Dosudove rozsliduvannia shchodo nepovnlitnoho pidozriuvanoho [Pre-trial investigation concerning a minor suspect]. *Doctor's thesis*. Mariupol [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy (2012, April 13). Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n696> [in Ukrainian].
4. Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii (1985, November 29). Minimalni standartni pravyla OON shchodo pravosuiddia vidnosno nepovnlitnykh ("Pekinski pravyla") [UN Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (Beijing Rules)]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211#Text [in Ukrainian].
5. Ofis Heneralnoho prokurora (2020, November 4). Pro osoblyvosti vykonannia funktsii prokuratury z pytan zakhystu interesiv ditei ta protydii nasyilstvu [On specifics of the prosecutor's role in child protection and combating violence]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0509905-20#Text> [in Ukrainian].
6. Olshatskyi, I. V. (2020). Yuvenalna yustytysiia: problemy zakonodavchoho vrehuliuvannia yii orhaniv v Ukraini (yuvenalni sudia, prokuror, slidchiy, advokat) [Juvenile justice: legislative regulation issues in Ukraine]. *Pravova derzhava – Legal State*, 37, 45–56 [in Ukrainian].
7. Lytvynenko, O. H. (2023). Dosudove rozsliduvannia shchodo nepovnlitnoho pidozriuvanoho: monohrafiia [Pre-trial investigation concerning a minor suspect: monograph]. Kyiv: VD "Dakor" [in Ukrainian].
8. Parkhomenko, P. I. (2023). Pravovi osnovy ta mekhanizmy opytuvannia dytyny yak element pravosuiddia, druzhnogo do dytyny [Legal grounds and mechanisms of child interviewing in child-friendly justice]. *Aktualni problemy vitchyzniano yurisprudentsii – Current Issues in National Jurisprudence*, 1, 153–159 [in Ukrainian].
9. Rada Yevropy. (n.d.). Konventsiiia pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnoho nasyilstva [Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text [in Ukrainian].

10. Metodichni rekomendatsii shchodo orhanizatsii roboty z ditmy za metodykoiu “Zelena kimnata” dlia slidchykh ta yu-venalnykh politseiskykh [Guidelines for working with children using the “Green Room” method] (2021). Kyiv [in Ukrainian].
11. Khakhutsiak, O. Yu., & Stepanova, H. M. (2021). “Zelena kimnata” v Ukraini [“Green Room” in Ukraine]. In V. V. Chernei, S. D. Husariev, & S. S. Cherniavskiy (Eds.), *Kryminalne sudochynstvo: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku – Criminal Justice: Current State and Development Prospects* (pp. 271–272). Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].
12. Model “Barnahus”: Zahalna kharakterystyka i vprovadzhennia v Ukraini [The “Barnahus” Model: General Characteristics and Implementation in Ukraine]. (n.d.). Retrieved from: https://www.unicef.org/ukraine/media/20941/file/BARNAHUS_web.pdf [in Ukrainian].
13. Verkhovnyi Sud (2023, January 17). Postanova kolohii suddiv Pershoi sudovoi palaty Kasatsiinoho kryminalnoho sudu [Ruling of the Supreme Court]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108526645> [in Ukrainian].
14. Hlovliuk, I., Drozdov, O., & Melchenko, V. (2022). Mizhnarodni standarty opytuvannia ditei-zhertv i ditei-svidkiv ta natsionalne zakonodavstvo i praktyka: pytannia koreliatsii u kryminalnomu provadzhenni [International standards for child victims/witnesses and national law and practice: correlation issues]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 12, 53–75 [in Ukrainian].
15. Lytvynenko, O. H., Hruz, O. I., & Yemelianov, R. O. (2023). Okremi pytannia deponuvannia pokazan nepovnolitnykh [Some issues of deposition of minors’ testimonies]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk – Prykarpattia Law Bulletin*, 4 (51), 123–128 [in Ukrainian].
16. Shvets, O. A., Kantsir, V. S., & Paliukh, A. I. (2020). Zastosuvannia novitnykh elektronnykh komunikatsiynykh platform pid chas kryminalnoho provadzhennia: dosvid okremykh derzhav [Use of modern electronic communication platforms during criminal proceedings: experience of selected countries]. *Pravo.ua*, 3, 147–154 [in Ukrainian].

Gruzd Oleksandr,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Criminal Procedure and Criminology of the Faculty № 1
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0370-3791>

Kozachok Yelizaveta,

Investigator of the Investigation Sector of the Police Department № 2
(Voznesenskyi District Police Department of the Main Police Department in the Mykolaiv Region, Voznesensk)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4154-551X>

SPECIFIC QUESTIONS FOR INTERROGATING A MINOR

The article examines certain theoretical and practical aspects of the interrogation of minors in criminal proceedings, taking into account their age, psychological and procedural characteristics. The author analyzes modern approaches to ensuring effective and at the same time humane obtaining of evidentiary information from a child acting as a witness or victim.

Particular attention is paid to the implementation in Ukraine of the “Green Room” methodology as a special environment for the interrogation of children, which should minimize psychological trauma and ensure the reliability of testimony. The standards for arranging such premises, the procedure for the participation of a psychologist and a specialist in working with children, as well as technical requirements for video recording are disclosed. Additionally, the “Barnahus” model, which is being introduced into Ukrainian practice with the support of international partners, is considered. This model provides for an interdisciplinary approach: uniting investigators, psychologists, doctors, social workers and prosecutors in one place for comprehensive work with a child who has suffered from a crime.

Based on the analysis of the norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine, international acts (the UN Convention on the Rights of the Child, the Beijing Rules, the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Abuse) and decisions of the Supreme Court, the author identifies problems of law enforcement during the interrogation of minors. In particular, it is about the lack of mandatory use of special techniques, insufficient level of training of investigators, as well as the practice of repeated interrogation without good grounds. The article also considers positive examples of the use of structured interviews, the role of emotional contact, visual materials and interviewing in an adapted environment. It is proposed to expand the practice of “Green Rooms” and integrate elements of the “Barnahus” model.

Key words: investigative (search) actions, child-friendly justice, criminal proceedings, interrogation tactics, “Green Room”, “Barnahus” model.